

Otomatik Sayaç Okuma Sistemleri (OSOS)

Elk. Elo. Müh. Ali Fuat Aydın
ali.fuat.aydin@emo.org.tr

Otomatik Sayaç Okuma Sistemleri (OSOS), sayaç verilerinin otomatik olarak uzaktan okunabilmesi, verilerin merkezi bir sisteme aktarılması, doğrulanması, eksik verilerin doldurulması, verilerin saklanması ve ilgili taraflara istenen formatta sunulması amacıyla, TEİAŞ ve dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından kurulacak olan ve gerekli yazılım, donanım ve iletişim altyapısını kapsayan sistemler olarak tanımlanmaktadır.

Konuyla ilgili olarak, Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) uyarınca uzlaştırma hesaplamalarında kullanılacak sayaç değerlerinin, sayaçların okunma periyotlarının ve OSOS kapsamında yer alacak sayaçların belirlenmesine ve sayaçların OSOS'a dahil edilmesi için gerekli teçhizatın kurulmasına dair sorumluluklara ve OSOS kapsamında elde edilen verilerin paylaşımına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinin sağlanması amacıyla hazırlanan **Otomatik Sayaç Okuma Sistemlerinin Kapsamına ve Sayaç Değerlerinin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar** 10/04/2011 tarihli ve 27901 sayılı Resmi Gazetede 01/12/2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Anılan Usul ve Esasların yürürlüğe girmesinin ardından **dağıtım şirketleri serbest tüketici özelliğini taşıyan ve kendileri haricinde bir tedarikçiden enerji satın alan**, OSOS kapsamına dahil edilecek firmalardan taahhütte bulunmalarını istemeye başladılar. Anılan taahhütte ilişkin olarak hazırlanan metinde;

- OSOS sistemine dahil olmak için gerekli olan ve dağıtım şirketi tarafından kurulan haberleşme

ünitesinin temininin firmaların sorumluluğunda olduğu,

- talep birleştirme durumlarında OSOS ile iletişim kurulması için teçhizat ve alt yapının temininin firmaların sorumluluğunda olduğu,
- ayrıca OSOS sistemi ile müşterilerin hizmetine sunulan WEB hizmetinden yararlanmak istenilmesi durumunda firmalar tarafından temin edilmesi gereken ancak daha önce montajı yapılan haberleşme ünitesinin yerine uygun modem temin edilerek dağıtım şirketine verileceği ve faturalandırılacak WEB hizmeti ücretinin ödeneceği
- talep birleştirme durumlarında yine firmalar tarafından temin edilmesi gereken ancak daha önce montajı yapılan haberleşme ünitelerinin yerine aynılarından temin edilerek dağıtım şirketine verileceği ve faturalandırılacak WEB hizmeti ücretinin yanı sıra temin edilecek SIM kartlara ait data kullanım ücreti, Telsiz Genel Müdürlüğü kullanım ücreti, data SIM kart ücreti, yeni tesis özel iletişim vergisinin ödeneceği taahhüdünde bulundurulmuş bu nedenle OSOS kapsamına giren sayaçlara WEB hizmeti verilmesi talep ettirilmekte.

Bilindiği gibi yukarıda anılan Usul ve Esaslar ile OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçlar, bu sayaçlar için tüketim limitlerinin belirlenmesi, sayaçların OSOS kapsamına dahil edilmesi için tarafların görevleri ve sorumlulukları, TEİAŞ ve dağıtım şirketlerinin OSOS verilerinin paylaşımına dair sorumlulukları, sayaçların okunma periyotları, **tahmini**

sayaç değerlerinin belirlenmesi, kurulmuş bulunan mevcut uzaktan okuma ve izleme sistemlerinin durumu vb konular düzenlenmiştir.

OSOS Kapsamına Dahil Edilecek Sayaçlar;

Usul ve Esaslara göre aşağıdaki özelliklere ait üretici ve tüketici sayaçları TEİAŞ ve dağıtım şirketleri tarafından tesis edilerek işletilecek olan OSOS kapsamına dahil edilmek zorundadır.

a) İletim sistemine verilen ya da iletim sisteminden çekilen elektrik enerjisini ölçen sayaçlar,

b) Tüketimi Kurulca (Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu) onaylanan limitin üzerinde olan sayaçlar (**OSOS kapsamında yer alması zorunlu olan sayaçlara ait tüketim limiti, yeni tüketim limiti değerleri Kurul tarafından onaylanana kadar tüm dağıtım şirketleri için yıllık 800 MWh olarak saptanmıştır**),

c) Üretim ve otoprodüktör lisansına sahip piyasa katılımcılarının tüketim birimleri tarafından dağıtım sisteminden çekilen elektrik enerjisini ölçen sayaçlar,

ç) Üretim ve otoprodüktör lisansına sahip üretim birimleri tarafından dağıtım sistemine verilen elektrik enerjisini ölçen sayaçlar,

d) İki dağıtım sistemi arasındaki alış-veriş esas elektrik enerjisini ölçen sayaçlar,

e) Dengeleme birimi niteliğine sahip tüketim tesislerinin sisteme bağlantı noktalarındaki elektrik enerjisini ölçen sayaçlar,

f) Piyasa katılımcısı tarafından OSOS kapsamına alınması talep edilen sayaçlar (**bir veri-çekiş birimine elektrik enerjisi tedarik eden pi-**

yasa katılımcısı, dağıtım şirketi tarafından belirlenen okuma periyotlarını kabul etmeyerek OSOS ile iletişim kurulması için gerekli ilave teçhizatı ve altyapıyı temin etmek kaydı ile söz konusu çekiş sayacının OSOS kapsamına dahil edilmesini isteyebilir),

g) Talep birleştirme yolu ile serbest tüketici niteliği kazanan ve elektrik enerjisi tüketicileri ortak sayaçtan ölçülmeyen tüzel kişilere ait olup da dağıtım şirketlerince OSOS kapsamına dahil edilmesi gerekli görülen sayaçlar,

ğ) Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik uyarınca tesis edilmesi öngörülen sayaçlar,

h) DSİ tarafından OSOS kapsamına dahil edilmesi talep edilen, yer altı suyu kullanma belgesi çerçevesinde tesis edilen sayaçlar,

ı) 10/07/2009 tarih ve 27284 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Aydınlatma Yönetmeliği uyarınca dağıtım şirketlerinin aydınlatma yükümlülüğü olarak belirtilen aydınlatma sistemlerine ait sayaçlar.

OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçların Kurulca onaylanan limiti geçip geçmediği, mevcut bağlantı noktaları için bir önceki yıl tüketimi, yeni bağlantı noktaları içinse kurulu gücü dikkate alınarak hesaplanacak tüketim öngörüsü esas alınarak belirlenir.

Yukarıda yer almayan uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimine ait sayaçlardan dağıtım şirketi tarafından OSOS kapsamına alınması zorunlu görülen sayaçlar da OSOS kapsamına dahil edilir. Ancak bu fıkra kapsamında OSOS'a dahil edilecek sayaçların sayısı, dağıtım bölgesindeki OSOS kapsamında yer alan toplam sayaç sayısının % 10'unu geçemez.

Dağıtım lisansı sahibi Organize Sanayi Bölgeleri içerisinde yer alan, Yönetmelik uyarınca kayıt edilen uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimine ilişkin veriş-çekiş miktarının ölçülme-

si veya hesaplanmasını sağlayacak üretici ve tüketici sayaçları, kurulacak olan OSOS kapsamında yer alır.

(1) DSİ tarafından yer altı suyu kullanma belgesi verilen tüketicilerin, OSOS kapsamına dahil edilmesinin istenmesi halinde; bu durum OSOS kapsamına ilk aşamada dahil edilecek mevcut sayaç sayısı ile bunu izleyen 5 yıl içerisinde kapsama dahil olabilecek tahmini sayaç sayısını da içerecek şekilde DSİ tarafından ilgili dağıtım şirketine 01/03/2012 tarihine kadar ilgili dağıtım şirketlerine yapılır. Bu bildirim çerçevesindeki dağıtım şirketlerince Kuruma sunulan sayaç sayısı Kurul onayı ile geçerlilik kazanır. Fiilen bu kapsamda OSOS'a bağlanan yeni sayaç sayısının Kurul tarafından onaylanan tahmini sayaç sayısının %20'sinden fazla olması halinde dağıtım şirketi yeniden Kurul onayı için başvurur.

Sayaçların OSOS kapsamına dahil edilmesi için tarafların görevleri ve sorumlulukları

OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçlar için, sayaç ile bütünleşik modem tercih edilmesi halinde bütünleşik sayaç ve modemin, aksi taktirde haberleşme portuna haiz sayacın sağlanması **sayaç mülkiyetini haiz** tarafın sorumluluğundadır.

Aşağıda belirtilen sayaçlar için, modem ile bütünleşik sayacın tercih edilmesi halinde modem hariç olmak üzere, sayacın modemle bütünleşik

olmaması halinde modem dahil her türlü haberleşme donanımı ve OSOS ile iletişim kurulması için gerekli teçhizatın ve altyapının temini,

a) İletim sistemine bağlı üretim tesisi niteliğindeki uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimlerinin uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi konfigürasyonlarında yer alan sayaçlar için ilgili üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin,

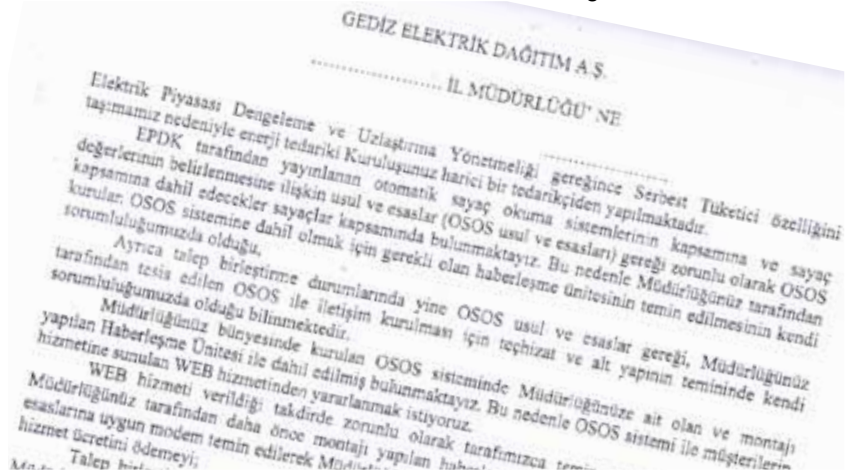
b) İletim sisteminde yer alan diğer tüm sayaçlar için TEİAŞ'ın,

c) Dağıtım sistemine bağlı üretim tesisi niteliğindeki uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimlerinin uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi konfigürasyonlarında yer alan sayaçlar için üretim faaliyeti gösteren ilgili tüzel kişinin,

ç) Talep birleştirme yolu ile serbest tüketici niteliği kazanan tüzel kişilerden elektrik enerjisi tüketicileri ortak sayaçtan ölçülmeyenlere ait sayaçlar için talep birleştirme yolu ile serbest tüketici niteliği kazanan tüzel kişilerin,

d) Dağıtım sistemine bağlı uzlaştırmaya esas veriş-çekiş birimi konfigürasyonu içerisinde yer alan diğer tüm sayaçlar için ilgili dağıtım lisansı sahibi tüzel kişinin,

e) OSOS kapsamında yer alan yer altı suyu kullanma belgesi sahibi tüketicilere ait tüketim verilerinin izlenebilmesi için kurulacak sistem kapsamına dahil olacak tüketim noktaları için ilgili tüketicinin, sorumluluğundadır.

OSOS kapsamında yer alan yer altı suyu kullanma belgesi sahibi olan tüketicilere ait tüketim verilerinin izlenilmesi için kurulacak sistem kapsamına dahil olacak tüketim noktaları için ikinci fıkra kapsamına ek olarak uzaktan açma-kesme işleminin yapılması için gerekli teçhizatın ve altyapının temini söz konusu tüketicilerin sorumluluğundadır. Buna dair teçhizatın teknik özellikleri dağıtım şirketi tarafından belirlenerek duyurulur.

OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçların, uzaktan haberleşme donanımının, OSOS ile iletişim kurulması için gerekli ilave teçhizatın ve altyapının sahip olması gereken ortak asgari teknik özellikler TEİAŞ ve dağıtım şirketleri tarafından önerilir, Kurul tarafından onaylanarak yürürlüğe girer. Onaylanan asgari teknik özelliklere ilave olarak dağıtım şirketleri tarafından bölgesel ihtiyaçları kapsamında ek şartlar istenilebilir. Dağıtım şirketleri, onaylanan asgari teknik özellikleri ve ihtiyaç duydukları ek şartları da dikkate alarak kendi bölgelerinde geçerli olacak sayaç, uzaktan haberleşme donanımı, OSOS ile iletişim kurulması için gerekli ilave teçhizat ve altyapıya dair teknik özellikleri hazırlayarak kendi internet sayfalarında yayımlar.

Dağıtım şirketleri tarafından yeni kurulacak olan OSOS kapsamına en az yarısı yerli üretim olmak üzere en az altı farklı marka sayacın dahil edilebilir olması esastır.

Aydınlatma sistemlerine ait OSOS kapsamında yer alacak sayaçlar ile sayaç üzerinde yer alacak uzaktan haberleşme donanımının ve/veya portu ve OSOS ile iletişim kurulması için gerekli teçhizatın ve altyapının temini ve kurulması ilgili dağıtım şirketlerinin sorumluluğundadır.

Bu bölümde OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçlar için, sayaç ile bütünleşik modem tercih edilme-

si halinde bütünleşik sayaç ve modem, aksi taktirde **haberleşme portuna haiz sayacın sağlanması sayaç mülkiyetini haiz tarafın sorumluluğuna verilerek mevcut sayaç maliklerine yeni bir sayaç alma veya sayaçlarını OSOS'a uygun hale getirme yükümlülüğü getirilmektedir.**

Konuya ilişkin tarafların sahip oldukları hak ve yükümlülükler abone ile dağıtım şirketi arasında düzenlenen sözleşmenin yanı sıra Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği hükümleri ile düzenlenmektedir. Anılan yönetmeliğin 16. maddesinde elektrik enerjisinin sayaçlar vasıtası ile ölçüleceği belirtilmiş olup ölçümde kullanılacak sayaçların özellikleri ise Elektrik Piyasasında Kullanılacak Sayaçlar Hakkında Tebliğ içerisinde düzenlenmiştir.

Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nde branşman hattı "Branşman (İrtibat) hattı: Müşterinin dağıtım sistemine bağlandığı bağlantı noktasına kadar müşteri tarafından tesis edilen, müşterinin mülkiyetinde olan ve münhasıran müşterinin bağlantı talebinin karşılanması amacı ile kullanılan tüm teçhizatı (hat, kablo, direk, kesici ve ölçü sistemi vb)" olarak tanımlanmış olup, sayacın mülkiyeti de müşteriye aittir.

Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği içerisinde sayaçlar ve ölçü sistemlerine ilişkin olarak;

- Sayacın; 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümleri doğrultusunda dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından, her türlü ayar, kalibrasyon ve bakım için periyodik olarak kontrol ettirilmesi esastır. Periyodik kontroller için gerekli masraflar, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen bedeller üzerinden; sayacın sökme ve takma bedeli, Kurul tarafından onaylanan bedeller üzerinden sayaç maliki tarafından karşılanır (16/2 md).

- İlgili tüzel kişi, teknik gereklilik halinde müşteri tesislerine ilave ölçü ve kontrol cihazları tesis edebilir. Müşteri, ilgili tüzel kişi tarafından tesis edilen sayaç, ölçü ve kontrol cihazları ile bunların tesis edileceği yerler için kira veya başka bir ad altında herhangi bir bedel talep edemez (17/2 md).
- Sayacın arızalanması veya ölçme hassasiyetinden şüphe edilmesi halinde, ilgili tüzel kişi veya müşteri tarafından sayacın kontrolü talep edilebilir. Bu talep, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümleri çerçevesinde karşılanır ve oluşan bedeller talep sahibi tarafından ödenir (18/1 md). hükümleri bulunmaktadır.

Görülebileceği üzere ilave ölçü sistemine ilişkin mali yükümlülükleri Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 17. maddesi gereğince ilgili tüzel kişi tarafından yüklenilmelidir. Dolayısı ile Usul ve Esaslar'ın OSOS kapsamına dahil edilecek sayaçlar için, sayaç ile bütünleşik modem tercih edilmesi halinde bütünleşik sayaç ve modem, aksi taktirde haberleşme portunu haiz sayacın sağlanması sayaç mülkiyetini haiz tarafın sorumluluğuna veren hükmü yönetmeliğin ilgili maddesi ile çelişmektedir. **Kaldı ki OSOS düzenlemeleri, ilgili tüzel kişilerin karlılığının sağlanması veya düzenlenmesi amacını taşımakta olup, müşteri ya da abone lehine herhangi bir fayda sağlayıcı faaliyet niteliğinde değildir.**

EPDK tarafından bu konuda düzenleme yapılarak ek mali yükümlülük getirilmesi ise taraflar arasındaki özel hukuk sözleşmesine müdahale niteliğinde olup Anayasa'ya aykırıdır. Bu nedenle EPDK tarafından hazırlanarak yürürlüğe konan Usul ve Esaslar hukuka aykırıdır.